

Konkurrencemodell med utilsigtede konsekvenser

2. juni 2008. kl. 21:09

DEBAT: Områder, der ikke har appel til erhvervslivet eller offentligheden, kan miste bevillinger ved en konkurrencebaseret indikatormodell, hvis ikke vi passer på, skriver dagens debattører.

Af Stina Vrang Elias,
Underdirektør i DEA
og Mikkel Bülow Skovborg
chefkonsulent i DEA

De nye indikatorer for en fordeling af basismidler er en væsentlig forbedring af den eksisterende fordelingsnøgle (50-40-10 modellen). Udbygningen af kriterierne for at modtage basismidler er relevant, og det er positivt, at man nu også inddrager vidensdeling, deltagelse i den offentlige debat og samarbejde med erhvervslivet som væsentlige indsatsområder for universiteterne.

Det vil styrke en allerede positiv udvikling på de danske universiteter, så de bedre kan konkurrere på det globale universitetsmarked og bidrage til øget videndeling mellem vores videninstitutioner og erhvervsliv. Indikatormodellen giver dermed et langt mere relevant og nuanceret billede af universiteternes samlede aktivitet end den nuværende 50-40-10 model.

Faktorer bør overvejes

Men der er en række faktorer, der bør overvejes i forbindelse med implementeringen af de nye indikatorer, og som kan få nogle utilsigtede konsekvenser.

En række områder, der ikke har stor appel til erhvervslivet eller offentligheden, kan miste bevillinger ad denne vej. Der kan her være tale om kulturbærende forskningsområder, der ikke scorer højt på indikatorerne, men det diskvalificerer ikke nødvendigvis områderne som irrelevante.

Det er altid problematisk, eftersom forskningsområder, der ikke har stor betydning eller relevans i dag, kan få det i fremtiden. Fx var der ikke ret mange, der forudså, at antropologi ville få så stor betydning for erhvervslivet i forhold til brugerdreven innovation.

Men faktum er, at virksomhederne - private som offentlige - som arbejder seriøst med innovation, netop anvender metoder fra dette forskningsområde.

Pas på med at plukke de lavthængende frugter

Det er for så vidt positivt, at indikatorerne har fokus på områder med høj relevans og omtale - men man skal være varsom i udmøntningen.

I forslaget til udmøntning af basismidler vægtes evnen til at skaffe konkurrenceudsatte midler med hele 50 pct., hvor evnen til at skaffe både nationale og internationale konkurrenceudsatte midler bliver målt. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at de konkurrenceudsatte midler allerede for en stor dels vedkommende er prioriteret politisk.

Det gælder både de danske konkurrenceudsatte midler og de europæiske. Disse midler bliver i dag primært udmøntet gennem Højteknologifonden, Det Strategiske Forskningsråd og EU's 7. rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling.

Det er selvfølgelig væsentligt at prioritere vigtige og aktuelle samfundsmæssige udfordringer, men der skal være mulighed for, at universiteterne selv kan prioritere forskningsområder - noget, de i øvrigt har bestyrelser med bred samfundsmæssig indsigt og interessesammensætning til at hjælpe med.

Den meget store vægt på 50 pct. af de konkurrenceudsatte midler kan derfor indsnævre universiteternes handlemuligheder, og vi vil sandsynligvis i høj grad se de politisk prioriterede forskningsområder afspejlet i universiteternes prioritering af basismidlerne. Der kan derfor med fordel ses på vægtningen af denne indikator.

Udenlandske forskningsindtægter

Det er positivt, at man belønner universiteterne for evnen til at skaffe udenlandske forskningsmidler til Danmark. Her er hovedkilden EU's forskningsmidler, hvor der er afsat næsten 400 mia. kr. frem til 2013. Her er det vigtigt, at man tager hensyn til, at

De danske uddannelsesinstitutioner, som har stort fokus på samfundsvidenskab og humaniora, har ganske enkelt ikke samme muligheder som universiteter med en naturvidenskabelig og teknisk profil for at hente ekstern finansiering i EU-systemet.

Stina Vrang Elias,
underdirektør & Mikkel Bülow
Skovborg, chefkonsulent
Danmarks ErhvervsAkademi,
DEA

EU's forskningsprogram har et meget stort fokus på naturvidenskab og teknisk videnskab.

Hele 9 ud af 10 af de politisk prioriterede områder i EU's forskningsprogram falder inden for naturvidenskab og teknik. Samfundsvidenskab og humanioras andel af disse midler udgør mindre end 2 pct.

Det bør der tages højde for i udmøntningen af indikatorerne. De danske uddannelsesinstitutioner, som har stort fokus på samfundsvidenskab og humaniora, har ganske enkelt ikke samme muligheder som universiteter med en naturvidenskabelig og teknisk profil for at hente eksternt finansiering i EU-systemet.

Uddannelse er ikke et prioriteret område

Uddannelse har derimod ikke så stort fokus i den foreslåede model som tidligere, hvor denne del vægtede med ca. 50 pct. I den foreslåede model vægter studiegennemførelse kun med 15 pct. Det er til ugunst for de universiteter, som producerer mange kandidater, og som af historiske grunde allerede har en meget høj studenter-lærer ratio. Da uddannelse er en væsentlig vej til videnoverførsel til erhvervslivet - offentligt som privat - kan der være grund til at se på taxametrenes størrelse, hvis man tilføjer færre midler til uddannelse via basisforskningsmidlerne.

Tværfagligheden under pres

Et andet område, hvor der skal råbes vagt i gevær, er muligheden for at fremme den tværvideenskabelige forskning.

Den foreslåede model vil fremme en mere snæver enkeltfaglighed og lægge hindringer i vejen for tværfaglighed, idet man også vil udmønte midlerne efter forskningspublicering (bibliometri). Der er ikke aftalt en særlig vægt for denne indikator endnu, idet den først skal inddrages i 2010.

Hvis forskningen er foregået i et tværdisciplinært samarbejde, vil der være forskellige interesser og traditioner, når det gælder valg af tidsskrifter at publicere i. Da publikation er den vigtigste motivation for forskningsamarbejde, vil hindringer af denne type alt andet lige mindske motivationen for tværvideenskabeligt samarbejde - et område, der i øvrigt ønskes fremmet og har stor værdi. I en helt ny undersøgelse om tværfaglighed foretaget af DEA og FBE fremgår det, at de mest tværdisciplinære miljøer har et signifikant større eksternt samarbejde på tværs af grænser.

Afgørende for Danmark

Den internationale videnhjemtagning er helt afgørende for et lille land som Danmark, idet vi kun står for ganske få procentdele af verdens samlede videnproduktion og derfor ikke selv kan producere al den viden, vi har brug for. Næsten 80 pct. af de såkaldte radikale tværdisciplinære miljøer har samarbejde med udenlandske videnmiljøer, mens tallet kun gælder for godt 40 pct. af de monodisciplinære miljøer. Samtidig viser tallene i undersøgelsen, at de tværdisciplinære miljøer henter flest forskningsmidler fra udenlandske kilder. I gennemsnit modtager de tværdisciplinære miljøer 67.000 kr. pr. forskningsårsværk mod i gennemsnit kun 34.000 kr. pr. forskningsårsværk i de monodisciplinære miljøer.

Derfor vil det være ærgerligt at lægge utilsigtede forhindringer i vejen for at fremme tværfagligheden på de danske universiteter.

Overordnet set bør der arbejdes for metoder, der sikrer, at forskningsområder, der falder uden for kategorierne, også bliver prioriteret fremover. Det kan bl.a. sikres ved at indføre paneler, der reviewer forskningen og derved supplerer de kvantitative mål, som man vil indføre. Det kan sikre, at tværfaglig forskning og områder, der ikke scorer højt på indikatorerne, fortsat tilgodeses. Sådant en model er blevet foreslået i en betænkning fra Sverige fra 2007.

Læs og skriv kommentar (0)

Nyeste artikler om Forskningspolitik:

2. juni 2008: SF: Hovedløst svar fra Helge Sander

2. juni 2008: Danisco: Mere koordination mellem forskningsråd

Nyeste artikler om Universiteter:

2. juni 2008: SF: Hovedløst svar fra Helge Sander

28. maj 2008: S ikke afklaret om konkurrenceudsættelse

» Forsiden

» Nyeste artikler

© Altinget.dk 2000-08